

Szerző:

Dr. Gundy Sarolta

Minden jog fenntartva

Borító: Boris László –Boris fotó Hódmezővásárhely

Az írásokat válogatta és szerkesztette:

Tárogató Hangján Baráti Közösség

<http://ekpafat-kistarogato.gportal.hu>

Nagykanizsa 2015

Nem tudom, hogy ki mondta először, de tudom, hogy én is mondom, mert végtelenül szép és igaz:

"Ahol a tudomány széttárja a karját, ott belép az Isten".

Ezt egy rákkutató sokszor átéli.

Levél Apámhoz, Odaátra. Mert biztos, hogy Ő ott van, a Fényben

Apuci, ma lennél 100 éves, de amikor elmentél, az nagyon-nagyon korán volt! Nagyon! Milyen sokat épülhettünk volna még Belőled! A diákéveid szépséges emlékképeiből, a miskolci gimnáziumból, a versbe szedett latin prepozíciókról, az ógörög jambikus versekről, a Zászlónkba írt verseidről, a Ludovika lovas iskolájáról, a háborús történeteidről, a Don kanyarról, Sztarij Oszkolról, a harctéri sebesülésben elesett III. magyar hadtest honvédeiről, és a Te csodás megmenekülésedről. Tőled hallottam építészetről, miközben mentünk a dombóvári állomás felé és négylevelű lóherét kerestem az árokpart mentén papsajtot rágcsálva, de olyan történelmi nevekről is, mint Édesapád-Nagyapánk jó barátja Nagyatádi Szabó István, vagy Jány Gusztáv, vagy Szombathelyi Ferenc parancsnokok, vagy Babay József író, vagy éppen családunk tagja Surányi Miklós író. Te játszottad el nekem zárt ajtók mögött szájharmónikán a Székely Himnusz, Te meséltél nekem a Székely Hadosztályról, a Tommy Eisenhowerrel megetetett cseresznyepaprikáról és annak következményeiről... és Veled élhettem át gyerekként fiatal felnőtt korod küzdelmeit, tragédiáját, és magányos harcodat egy ellenséges környezetben rongyos-éhes létünkért, a megélhetésünkért. És soha egyetlen durva szót nem hallottam Tőled. „A macska rúgja meg”. Ez volt a nagy káromkodás.

Néhány évvel már túléltelek. S ha ma én lennék esetleg 100 éves, akkor ráncosan, görnyedten is az én fiatal Édesapámra gondolnék vissza, a tartásodra, a méltóságodra, a tiszteletre, amit mindenkitől kiérdemeltél. Kati nénitől is, a cigány nénitől, aki ott zokogott a temetéseden. Emlékeimben a szemedet kutatom leginkább, ami mindig mosolygott. Ezt Tőled örököltem. A kezemen a mutató ujjam alatti barna foltot is Tőled örököltem, a szemed kékes szürkességét, ami meghatottsággal szemléli a jót, és nem szégyell attól párásává válni, de ha mérges is, hamar kioltja szikráit. A meleg ölelés képességét, a konfliktus-kerülést, az ódzkodást a tartós gyűlölettől. Ezt mind Tőled örököltem.

Meg a vonzódást az emberekhez, akkor is, amikor bántanak és mindig keresni valami mentséget a „rosszaságukra”. A megbocsátás képességét örököltem Tőled. Örököltem a meg nem értettségen való fájdalmat és megütközést, akkor, amikor a jó szándékot is félremagyarázzák.

Emlékszem, amikor megkérdeztem Tőled, hogy Benned soha nem alakult ki gyűlölet az Életedet/életünket tönkre tevő politikai hatalommal szembe? Azt válaszoltad: „Kislányom, a mi egyéni tragédiánk csak porszem a történelemben. Őket megítélik, de bennünket szülőket az utódaink, pl te ítélsz majd meg ”. Most értem, most tudom, hogy ki voltál, hogy naponta megítélhetlek, amikor Téged kell átadnom az Unokádnak, a Dédunokáidnak és bennük is Téged vélek felfedezni. Amikor kimegyek Hozzád a temetőbe, ahol nincs fájdalomérzésem. Belém költöztél Apukám. Innen bentről súgysz, bele a lelkembe. Méltósággal, mint mindig. Eszközödként vetítem ki szavaidat és idézem Veled: „és hozzászoksz, hogy emelt fővel és nyitott szemmel fogadd a vereséget, a felnőtt méltóságával, nem pedig a gyermek kétségbeesésével, és belejössz, hogy minden tervedet a mára alapozd, mert a holnap talaja túl ingatag ehhez.”

Milyen jó, hogy a gyermeked lehettem. Köszönöm az Istennek. Béke Veled ma 100 éves Édesapám!

2013. 08. 09.

Azt hiszem, ma mindenkinek így vagy úgy, átsuhan gondolataiban a saját sorsa, életünk törékenysége is.

Az Életút

(Előesti gondolatok)

Megszületünk, elindulunk,
sorssá válik életünk
s miközben fogynak lépteink,
ránk rakódnak bilincseink.
Álmokat szövünk szüntelen
koldus-király ötleteken,
áhítunk rejtett titkokat,
nyerünk-vesztünk barátokat,
s várunk morzsát mi jól lakat,
gyötrelmet, csak ha apad.

Olcsó irgalom, ha múlt,
álom-kincsem aláhullt,
és adománynak képzelem,
ha rám talál a kegyelem.
Ha akasztunk indulatot
s kerülünk erőszakot,
a mélyben égő haragtó
jóság-súgó varázsló,
békét nyújtó ringató
rád köszöntő virradó.

Aztán dátumok és számok
uralják már minden álmod,
Rád tör ezer baj, veszély
küzdesz hülő évekért.
Ennyivé válik, mit csinálsz,
de az úton végig vigyáz
Istened ki pásztorod,

- Hozzá visszatér sorod -
s ha leheleted szétesett
Őt idézi kereszted.

*

Örökmécsesek

Közeleg a Halottak napja. Virágok a sírokon, krizantémok, fehérek, bordók, lilák, sárgák. Cédrusokról alálíbbenő madarak, mint a Földre szálló jó és purgatóriumi lelkek, halódó jegenyére menekülő gerlék. Gyertyalángok a szélben vagy éppen a mécses tartó menedékében, mint örökmécsesek a templomokban, az oltár közelében... Örökmécsesek, örök emlékek, lobbanó és elhamvadó fények lelkünk oltárán. Az eltávozottak és a magunk örökmécsesei. Mostanában sok gyertyát gyújtunk, de a szél minduntalan elfújja a lángokat, vagy kicsúszik a kanóc a paraffin közepéből és sokszor hervadtan lelohad a kezünkben. Földhöz és kézhez ragadt kanócok, meggyújthatatlan gyertyaviasz, feléledő lángok, vagy ég felé emelkedő fények, örök fáklyák. Sorsunk és az eltávozottak örökmécsesei a felfelé törő lángokban, ahol majd elragadva a nehézségi erőtől, puha felhők mögött összetalálkoznak.. Mit érne az egyszerű paraffin és kanóc, ha nem akadna kezünk ügyébe egy szál gyufa? És hányszor próbálunk életünkben is gyufát keresni, lángot élesztetni, de hiába minden jó szándék, nem megy . A világosság teremtése többtényezős dolog: ha nincs hozzá kanóc, viasz és gyufa...minden, de minden hiába. Vagy ha adódik is, jön egy kis szellő, s bár tudjuk, hogy leheletnyi, ésszel felérjük milyen jelentéktelen, de a lelkünk mégis mást vizionál. Tettünk is mást tapasztal: hatalmasabb lesz minden gonosz orkánál a kis szellőcske, és nem képes többé éledni a fény. A fény sokszor szenvedni kényszerül. Olyan nehéz felélednie, hogy fájdalmában egyszer csak elhal.

A lélekfény pedig nem kér semmit. Sem kanócot, sem viaszt, még egy szál gyufát sem. Mégis, így is talán örökre mécses lesz. Valakiknek. Akik tudják, értik, mi végett a kanóc, a viasz és a gyufa.

*

Lalika, 1956.okt.25.

Lux perpetua luceat ei

A forradalom kitörését követő harmadik napon békés, fegyvertelen tüntetők több ezres tömege a Parlament felé vonult, miközben a szovjet kommunista párt képviselői és a szovjet haderő főparancsnoka a Magyar Dolgozók Pártjának (MDP) Akadémia utcai székháza felé tartottak egy tankon. Az MDP Központi Vezetőségének ülésén vettek részt, ahol azt az utasítást hozták Moszkvától, hogy fel kell menteni Gerő Ernőt a „hídverőt” pártvezetői tisztsége alól, és a helyére Kádár Jánost kell megválasztani. Megalakult a Katonai Bizottság is, amelynek vezetője Apró Piroska apukája, Gyurcsányné Dobrev Klára nagypapája Apró Antal lett, és akinek feladata „a középületek, hatalmi központok, ha kell fegyveres harc, véráldozatok árán történő megvédése”. Apró elvtárs is reagált: "Elvtársak, én a megbízást elvállalom azzal a felhatalmazással, hogy a Központi Vezetőség az intézkedéseinket tudomásul veszi. Azzal a felhatalmazással, ahogy a határozat megszövegezi. Nem szeretném, hogy komolyabb akció után a felelősség kérdése úgy merülne fel, hogy miért ezt meg ezt tette”, "miért adott ilyen vagy olyan intézkedésre parancsot." „Teljes felhatalmazást kérünk!" Kaptak. Később is. Ennek a napnak a története, a gyilkolásra parancsot adóknak és a sortüzet kivitelezőknek kiléte, a miértek és hogyanok felderítése még mindig a történelem feladata. Az áldozatok számának megállapítása úgyszintén. Én egyről tudok beszámolni, egy Áldozatról, aki ott maradt, és egy másikról, aki megmenekült. Ez utóbbival a Rákoskeresztúri köztemetőben ismerkedtem meg, az elhunyt Áldozat sírjánál, sok-sok évvel 1956. október 25-e után.

Tőle tudtam meg sok mindent, mert ő volt a megmenekült barát, de az Édesanyáról csak azt tudtam, hogy minden év október 25-én virággal a kezében ment ki a temetőbe a Fiához. Amíg tehetette, ment. Utoljára még nyolcvan évesen ment ki egyedül, aztán még 6 évig én vittem autóval, majd már csak magam jártam ki Lalikához, akinek sírja környékén számos tizenéves fiatal holtteste nyugszik. Közös bennük, hogy 1956 okt. 25-én mentek el, és szinte valamennyi a huszadik életévét sem érte meg. Lalika 17 volt. Azon a végzetes napon Édesanyjának azt mondta, hogy lemegy a Kossuth térre az 50 m-re lévő Balassi Bálint utcai házukból, körülnéz, hogy mi ez a nagy tömeg, hiszen mindenki az utcán van és a Jászai Mari tértől a tömeg a Kossuth tér felé hömpölyög. Lenn találkozik barátjával, Ferivel. M.néni is leindult Lalikával, de ahogy kiléptek az utcára, az Édesanya úgy érezte, hogy elkél még egy zakó az ingbe meglehetősen könnyen öltözött fia részére. Visszaindult, hogy a „gyereknek” hozzon egy zakót. Nagyon féltette az egyetlen fiát, hiszen senki, de senki nem maradt már számára, akit gyengéd érzelmekkel vehetne körül. Férje – a Szovjetunióból hazatért majd párttitkárrá, illetve gyárigazgatóvá avansált hat elemis ács most éppen a szeretőjénél volt napok óta, ahová a PÁRT ügyei elszólították és néhány napja semmi hírt nem adott magáról. A férj és Lalika között a kapcsolat enyhén szólva hűvös volt. Ezt a későbbi jó barát mesélte el nekem, hogy Lali gyűlölte az apját, mert a házukban lévő orvostól, a hajdani katonatárstól –akit, a papa messziről elkerült és „nem is ismert meg” - jutott tudomására, hogy apja már a szovjet fogságban, mint „pártszeminarista” külön lakásban lakott kinn a városban, nem a tetvek és poloskák között a táborban, mint a többi hadifogoly. Már sokkal korábban hazajöhetett volna a feleségéhez és a kicsi gyerekéhez, de el kellett végeznie a pártiskolát, mert Magyarországon komoly feladatot és küldetést bízott rá, ha majd hazatér. Ez alatt a beteg, paralízises Édesanya fát járt ültetni, kemény fizikai munkát végzett, hogy megteremthesse a napi egyszeri étkezésre valót a gyerekének. És minden este együtt imádkoztak Lalikával a szegény jó édesapáért, aki a borzalmas front után most éhez a szörnyű hadifogságban. A sors különös fintoraként néhány év múlva pontosan abban a házban kaptak lakást, ahol a tábor hajdani orvosa is lakott, ötödmagával egy szoba-konyhás társbérletben, mert az ő 6

szobás lakásukat államosították és ők egy közös WC-s társbérletet oszthattak meg egy régi adóftanácsos 4 tagú családjával. Az újsütetű gyárigazgató elvtárs pedig az ő lakásukban landolt. Az Édesanya mindezek mellett megmaradt ugyanolyan egyszerű és nagyszerű asszonynak, mint volt, de az apuka kiváltságos, urizáló pártkorifeus lett.

Neki már nem kellett az egyszerű, de igen finom lelkű feleség, más fehérnép után nézett a PÁRT égisze és apropója alatt. Most is ezt tette. Feri és Lalika – mint ezt szintén később megtudtam - találkoztak a kapu előtt és együtt indultak a Kossuth térre, gondolván, hogy M. néni beéri őket. De bizony, mire ő visszatért a zakóval, a fiának csak hült helyét találta. A tömeg meg nőtt, így ő visszament a lakásba és várt és hallgatta a sorozattüzeket és rettegett, hogy vajon hol lehet a gyerek. A gyerek pedig Ferivel a Rákóczi szobor melletti rézsűn állt. Feri elmeséléséből tudom, hogy amikor őt lábon lötték, elesett és utána Lali elmosódott testzuhanása volt az utolsó kép, amit látott. Ő kórházba került és azóta is a több cm-rel rövidebb lába miatt ortopéd cipőt hord. Így úszta meg a börtönt, mert évekig műtét műtétet követett...

Évek múltak el. Ferinek már nagy gyerekei voltak, amikor testvérét ugyanebbe a parcellába temették el, ahol Lalika van. Név, dátum, minden stimmelt. Ez csakis az ő barátja lehet. Minden évben október 25-én ő is kiment Lalika sírjához és vitte a friss virágokat a kertjéből, Feleségével együtt. Éveken át nem tudtam megfejteni, hogy húsvétkor, és Halottak napja környékén ki mehet még Lalikához, ki vihet az Édesanyja, majd az én virágaim mellé friss virágokat? Hiszen az Apja emberi számítások szerint már régen meghalhatott. Netán a néhai ifjú titkárnő, vagy a közös gyerekük? Ki tudja? Egy Húsvét előtti Nagypénteken találkoztam vele először. Amikor megtudta, hogy M.néni még él és hol lakik, többször eljött meglátogatni. Isten áldja érte!

Azon a tragikus október 25-i estén M.néni nem tudta, hogy mit tegyen. Telefon nem volt, a férj a „pártmunka” miatt Kőbányán volt. Egy munkatársa, aki a szomszédjukban lakott ismerte F.elvtárs munkájának lényegét és annak helyét, így felhívta a férjet a titkos telefonon, hogy elcsípték a tragikus hírt hozó küldöncöt, hogy Lalika meghalt és az azonosítására a Kerepesi temetőbe valakinek ki kell

menni, de M. néninek, amíg ő nem jön haza, nem szólnak. Éjszaka jött haza F. elvtárs. Elmondta feleségének, hogy honnan jött és mi történt. Három hónap sem telt el a temetés után, F.elvtárs elvált a Fia Édesanyjától. A bontópernél a Duna parti szolgálati lakást még elvetette M. nénitől.

Egy tisztességes, régi vágású ügyvéd jóvoltából jutott M.néni egy kis lakáshoz, ahol 40 évig szomszédok voltunk. Több mint szomszédok. A mai napig siratom. Őt is és az ismeretlen Lalikát is. A napokban megint kimegyek a Rákoskeresztúriba. 4 éve már az Édesanyának is viszek virágot. Fehér holland krizantémot, mert azt nagyon szerette. Lalika mellett kis barátnőjük sírja: „Mókuskánk”. Mókuskánkhoz már évek óta senki nem jár. Utána mentek a Szülei is. Mókuskánknek is viszek virágot. És az összesért, aki ott van velük együtt, imádkozni fogok. Nyugodjatok békében Lalikák és Mókuskák! Az örök világosság fényeskedjék Nektek, hiszen olyan fiatalok és olyan ártatlanok voltatok!

*

Oldd fel az alázottat

Néha olyan könnyen jönnek a szavak. Tódulnak az agyba, fénysebességgel idegdrótokon át az ujjakba, olyannyira, hogy képtelen a 2 ujjad versenyt futni a klaviatúrán. A szép és a jó, a nemes kifejezésében a lélek és a mozgás kergetőzik. Máskor csak ülsz és bámulsz, legtöbbször mereven összekulcsolt kézzel állítasz stop táblát a kimondandónak: az emberi gonoszkodások torlaszain megnémulsz, miközben lelki és mozgássérült leszel..és akkor visszanyúl az ember a régebbi verseihez. Ma megisméltődött az, amitől ódzkodom gyerekkorom óta: találkoztam megint a gyűlöletté kövült gonoszszággal.

És újra elővettem ima- szavaimat:

Oldd fel az alázottat

Uram, ki nem bíorból csak pusztából jöttél,
hogy, lelked saruját megoldva
sugározz fényt, ha galád a gáncs,
gyolcsinged palástját pajzsként terítsd ránk
és oldd fel az alázottat és bántóját egyaránt!
Adj Uram megbocsátó elmét, tiszta lelket,
és érintsd meg szívemet, hogy igazságos legyek
akkor is, ha tapos hamis ármánykodás.
Tudjam elfogadni, hogy a megbocsátás
egyetlen záloga a rám terjesztett áldás.
Mert a kicsi nem nagy, a fehér nem fekete,
az Igazság lényegét is elfojtja, ha szürke,
hisz hamis homályt karcol az indulat ereje.
Segíts Uram, hogy láttassék a kristálytisza való
S ne marja lelkemet az igaztalan szó.

*

Miért éppen ma és miért Steinbeck? Október 23.

Brüsszel, Berlin, Madrid.. Sok helyen sok a tennivaló mostanság!
Steinbecket nagyon szerettem. Ma, az utóbbi idők eseményei kapcsán
jutott eszembe ismét: „Nagy bátorság kell ahhoz, hogy olyan
igazságot hangoztassunk, amelyet korunk elfogadhatatlannak tart”.
Azt hiszem, hogy most és ma, talán ismét mi lehetnénk az Éden.

Igaz, kicsit másként, mint Steinbeck gondolta. Minden nyugat az Édentől nyugatra fekszik (és nem keletre, mint ő írta).

Hát ezért jutott eszembe ma Steinbeck, meg az ő híres mondása, amit azt hiszem, hogy pont az Édentől Keletre c. regényében írt le. San Franciscoból Santa Cruz felé haladunk, le délnek, a Salinas völgyébe. A mélyben a Csendes Óceán, balra a mamutfenyők nehéz fái nehéz illatokkal. Ide már nem ér el az óceáni sós levegő, édes köd üli meg a csendet és a hatalmasságokat. Sehol egy élőlény. Ez a Redwood Nemzeti Park. Némelyik fa van vagy 3000 esztendő, sőt van olyan példány is amelyik túlnőtte a 112 métert is. Egy pillanatra megállunk, és irány, be az erdőbe. A fenyők ernyője alá bújunk. Felnézek. A tetejét nem látom, mert éjszakai sötétség uralja a rengeteget, oly magasra törnek a koronák, hogy az eget sem látni. Fény se lopózik át, a nap meg megvakult. Villanóval tudok csak fényképezni, miközben odalenn az úton a kaliforniai nap kora-augusztusi meleget és fényt ont. Az egyik fenyőpéldány átöleléséhez 6 ember sem elég. Charles Jenkinssel és feleségével, és egy magyarbaráttal csodáljuk a vörös fákat. Charles arról nevezetes, hogy a világ legnagyobb írisz-nemesítője és export kertésze van, egy hatalmas írisz farmmal. 3000 fajta virág, a mély lilától és feketétől a kanári sárgák, a pettyesek és csíkosak, a cirmosak és a liliumfehérekig. Charles megkérdezi, mit szeretnénk, hová menjünk, én meg szerénytelenül elmondom, hogy minden vágyam, hogy Salinasban megnézhessem a Steinbeck házat. Így Salinasba megyünk, ami nincs túl messze, talán még egy órácskányi távolság mindössze. Az óceán mellett vezet az út, elhagyjuk a mamutfenyőket, eukaliptuszok és megnyúlt több méteres kopasz törzsű pálmák váltják az egyhangúnak nem mondható tájat. Mielőtt kulturális táplálékomat magamhoz venném, jól esne valamit harapni. Előbb a hajdani szabadkőműves találkozóhely, egy ír kocsmá steák kínálata helyett –mert nem igen tetszik – szomorúan böngészem a számomra ismeretlen nevű étlap kínálatot. Egyszer csak felvillan egy sor: „Hungarian goulash”.

Istenem, 9 óra zónaidő különbség, 13 ezer kilométer és több hónap után végre valami otthonra emlékeztető. Kijön a pincér. Felveszi a rendelést én rábökök a gulyásomra és kérdően nézek rá.

Elmosolyodik az egyébként vörös hajú, igazán ír kinézetű joviális pincér és megerősít, igen, ez magyar gulyás. Mondom magyarbarátomnak: hm. pörkölt, vagy gulyásleves vajon? Szép tiszta magyarsággal közli a pincér: pörkölt galuskával! Micsoda gyönyörűség! Igazi magyar íz egy forró kaliforniai napon egy hús ír kocsmában, a magyar pincér tálalásában. Kihozza az ételt, leül a másik asztalnál mellém és elmeséli, hogy 15 évesen, egy svájci sapkában, egy viharkabátban egy kenyérvágó bugylibicskával 1956-ban jött el Magyarországról, majd a kalandos menekülttábor, hajóút és „utcai csibészkedés” után ment, ment, míg 3 év után Salinasig meg sem állt. Utcaseprés, mosogatás, kifutó fiúság... és most az ír kocsmatulajdonosa. Harcolt 1956-ban, benzines palackokkal dobált szovjet tankokat, állítólag a Corvin közben. Nem mondta meg a nevét, csak annyit: János (Csak nem féltette az otthoniakat?) Ezek után jött a Steinbeck ház. Mint egy palota, olyan nekem ez a ház magyar szemmel. Ott az Édentől keletre, ahol minden oly nyugodt, gyümölcsérlelően békés és belengi várakozásaimat a steinbecki édes Salinas völgy. Annyira megható volt számomra mindig ez a lokálpatriotizmus, hogy talán azért is kedveltem olyan nagyon Steinbecket, mert úgy szerette a Salinas völgyét, mint az igazi hazafi a hazáját. Mint igazi magyar a magyar hazát. Nem tudom, hogy miért, kértem vendéglátóimtól fél órát, hogy egyedül lehessenek ott a ház előtt, addig ők intézzék a dolgaikat. Álltam és bámultam. Itt a Földkerekség túloldalán egyetlen nap alatt átszaladt rajtam a történelem: a világé, a nemzetemé és a magamé. "Ami különleges, az mindig magányossággal jár." A világban, a nemzetben és magunkban is. Idézni nem tudom, de ezt is Steinbeck mondta.

Ő nekem akkor olyan volt, mint mostanság sokaknak Coelho.

Önzetlen önzés

Tompult közömbösség recseg a fülembé,
lefojtott vészjelző markol a szívembe,
mert érzem egy helyzet fonákjának súlyát,
hol hiába várom napom méltó jussát.
Nem jön. Így letöröm testem sólyomszárnyát
és megosztom magammal éjjelem magányát.
Mert magányom fájdalmát enyhíteni tudom,
ha magam gyógyítom személyes kudarcom.
Az ingerek tengere közömbössé tehet,
mert közönyt vált ki az özönlő szeretet.
A lebénult érzélem mozdulatlanságát,
elzsibbadt tudatom lélekbúvárságát
köti akaratom meggyötört hiánya,
s önzetlen önzésem jégvirág válsága.
Rikoltasz Istenhez egy égő érzés-pallón
kitárt érzelmedben hús vizet áhítón,
ha szomjadat elfojtod, lelked kiürült lesz,
megélt büntudatod gyökértelessé tesz.
Adj erőt Istenem, hogy felülkerekedjem,
méltatlanul, függőn, ne áradjon hitem!
Ne add érzelmeim pengeél állását,
és ne add, hogy megéljem a szeretet válságát.

*

*Novemberben sok Mindenkinek és mindennek emléke felrémlik.
Hiányok, el nem ölelt ölelések, jó időben ki nem ejtett szavak. Amíg
lehet pótolni, kell.*

Elmaradt szavak

Már vissza nem hozható
az elmaradt ölelő szó,
mert a szárnyakról aláhulló
félelembe burkolt való
elcsalta, mint fagyhalált hozó
megállni kényszerült dermedt folyó.
Ölelni lebbenő kitárt karom most
csendre szenderült koldus maradt,
s öröm-mosolyom születése bénult
és bölcsőben szunnyadó álommá simult,
mint nemes fenyőről vihar- fútt
erő, egy értetlen dérvilágba fúlt.
A szívem hajléktalan, és hasadt világom,
mint kilazult kő, a térben maradt.

*

A katyni mézsárlás áldozataira emlékeztek vasárnap Szegeden, Király László zeneszerző és Polner Zoltán költő Katyn requiem című művének ősbemutatójával.....Én is emlékezem

KATYN 1940-2010

Irgalomért nyúló katyni nyírfák és
fagytól ocsúdó alázatos cserjék
derengő rügyeit bontogató emlék,
mit hősök lelkéből font reánk a vég.
Hány ezer lengyel apa, testvér, gyermek,
Föld-bilincsbe rogyva hallja üzeneted,
hogyan voltunk, vagyunk, leszünk
és örökké fájó didergő értelmünk
nemes adózója az örök kegyeletnek.
Néma hetven év feljajdult tengerét
veti le szárnyáról a kettéhasadt gép,
melyre mementóabroncsot szorított az élet,
mert méltó búcsú nélkül nem leli a lélek
az égi hazában a végső menedéket.
Itt voltunk, még vagyunk, de gyertek
az égből a földre, és felénk repüljete,
hogyan egymásba épülve a földről az égbe
együtt térhessünk meg Urunk kegyelmébe.
Törékeny földi létünk záloga a béke,
kérünk Urunk, oszd szét vérükért cserébe!

Már egy év telt el

Sok-sok éve annak, amikor életemben először voltam urnás búcsúztatón, illetve engesztelő gyászmisén. Emlékszem, szinte földbe gyökerezett a lábam, amikor megláttam a piciny urnát és gondolatom akkor oly profánul tört rám, és csupán egyetlen tényt szemléltem és egyetlen dologra koncentráltam: Istenem, milyen piciny lett az a nagy ember.

Elöttem a kehelynyi emberi por, a valaha élő evilági lény hamvai, szavainak, tetteinek, emlékeimből kitörölhetetlen hagyatéka, most pedig egy piciny kerámiabarlangba préselődve társulnak az anyaghoz, ami belőle megmaradt.

Rettenetes érzés volt, tudom, de még mindig kevésbé megrázó, mint amikor, zuhog a föld a mozdulatlanságot bebilincselő koporsóra. Valahogy az elszakadás az élőtől mintha könnyebben menne egy urna láttán, mint érezni, amiként a testre ólomnyi földnehezék borul. A kehelynyi por látomásához kizárólag gondolatok, emlékek, sorok, írások, a sarkos idézetek párosulnak.

Valami oknál fogva kevésbé a fizikai lét, sokkal inkább a szellemi hiányt idézi nekem az urna látványa. Az eltávozott egyéniségének szinte csak az érzésvilága csapódik le bennem és ennek összefoglalásaként ejtenek rabul a rám akaszkodó gondolatok. Teljesen el tudok vonatkoztatni a testtől, csakis a szellem ragad meg. Elment Szentmihályi Szabó Péter is. Nagyon szerettem az írásait. Kértem is halála napján a Jóistent, hogy biztosítson Neki egy kis külön sarkot ott a Mennyországban, ahol sarkosan megfogalmazza nekünk a világ dolgait. Az urnát és fényképét elnézve már nem a törékeny ember, hanem egy nagy szellem bontakozik ki előttem. Nagy szellem, aki mint minden nagy szellem irigységet, meg nem értést és ellenérzést vált ki a közepszerű elmékből. A közepszerű elme ugyanis kiveti azt, aki nem hajlandó hajbókolni a szürke klisék előtt, hanem bátran és őszintén kimondja a saját véleményét. Nagy Szellem volt SZSZP!

Fogadd be Istenem szeretettel és vigyázz Reá! Adj Neki feladatot ott az Angyalaid között a sarkos fogalmazásokra! Aztán súgjon nekünk is!

Requiescat in Pace. Amen

Nyomok

Nyom nélkül nem tűnsz el hirtelen
Mint suhanó árnyék szele,
A felhő is könny-nyomot ejtene,
Ha lázadna vihar szele.

Ősszel, ha levél sóhajt fákról
Visszaság nyári lombokat,
Pergő homokszemek ujjadról
Idéznek sivatagokat.

Sziklába vésődött lábnyomok
Az Ősök kövülete,
Szellemet őriz az utódok
Gránithegy emlék-ege.

A szó is, a gesztus is hagy nyomot,
A hangok az illatok,
Tudtodon kívül kínálsz nyomod
Önmagad, s gondolatod.

A nyom, az emberek kenyere
Add hát, és kérlek, gyere!
Menedéked lesz Isten tenyere,
Mert eledelt osztasz vele.

A földi jeleket itt hagyod,
S tán el sem gondolhatod:
Az igazi nyomok láthatatlanok,
De szívekbe költöznek, ha hagyod.

„Sohasem az a lényeg, hány követ dobnak rád, az igazán fontos az, Te milyen várat tudsz ezekből a kövekből építeni” (David Brinkly)

Ha én kő lehetnék

Ha én kő lehetnék
egy várba beépülnék,
ahol a szeretet
lenne majd a cement,
s a tövisekkel sebzett
csüggedt szócserepet
megőrizné neked
a múlt-reppent enyészet.
De nem vagyok példa,
csak bezárt ember-préda
egy üveghajlékban,
kit mindenki lát,
és magam csak vakon
tárom ki ablakom
hol mélysíró bajom
egy Oszlopra várt.
Egyetlen kincsem
csak a becsületem,
de kérkedni ezzel
nem méltó, és kár!

De védem, mint az állat
kit orvul letámad
a dögkeselyű had
kin visszaüt a vád!
Barátja maradj,
ha oltalmadért hajt

mind, kit a vihar
a mélybe taszajt!

De űzz messze zajt,
és cserében majd
Isten eléd hullajt
egy sziklás talajt.

Utószó:

S bár a percnyi fény kevés,
de kemény a kő, és a kő
kőkeményen vés!

*

Gondolatok az emberi aljasságról

„Sokan mondják, hogy az intellektus tesz valakit nagy tudóssá.
Tévednek, a jellem.”

(Albert Einstein)

Ideig-óráig a még fel nem fedezett tisztességtelenség, csalás, jellemtelenség még az ámuló csodálat kivívására is képes. Sőt, még arra is alkalmas, hogy egy darabig győzedelmeskedjen. De csak egy darabig. Mert egyszer csak derengeni kezd az igazság, ami fényt derít a valóságra és végül magányossá válik a dicstelen, megtévesztő, szemérmetlen tolvajlás. És akkor kiveti magából a csalót a tudóstársadalom. Ráadásul a szüntelen lelkiismeret-furdalás is leblokkolja a rafinált, simlis elmét, ami által fokozatosan szellemi és

lelki impotenssé válik. Mert aki aljas és alattomosan hátba szúr, egyszer csak azt veszi észre, hogy maga marad, mert életre hívja az áldozata mellett felsorakozók egyre nagyobb többségét.

Nem azért, mert az áldozata, a meglöpöttja gyenge, hanem mert mások ösztönösen az igazságot támogatják, hiszen maguk is rájönnek, hogyha a csaló mellett állnak ki, úgy torzzá, silánnyá, hiteltelenné aljasulnak. Hiszek abban, hogy nem mindenki és nem minden áron védi a csalókat, különösen valami féle nemtelen pozíció elérése érdekében.

*

Felmenőnk villája. A Róma villa -Rippl Rónai villa -Kaposváron.

Hogy is ne dicsekedne ezzel egy somogyi bicskás fehérnép? A zselici környék szépségét a kaposvári születésű Gundy György (1820–1880) operaénekes, színész, a Pesti Német Színház igazgatója fedezte fel, aki 1868-ban vette meg a hegytetőn fekvő birtokot. Az idilli tájba vadászlak terjedelmű villát építtetett, hogy itt élje le időskori éveit. A T alakú, kétszintes épület körül rendkívül tudatos ízléssel kis parkot hozott létre, gesztenyefás alléval, buxusokkal, ezüsthársakkal, fenyőkkel, a birtok távolabbi részén pedig gyümölcsösökkel, kaszálóval, méhessel, szőlővel és ólakkal.

Ezt vette meg Rippl-Rónai József és ezért manapság csak Rippl-Rónai villaként ismert Kaposváron. Gundy György felesége Gundy Betty breslauer opera énekesnő csodálatos síremléke a Kerepesi temetőben található.

*

Nézegetem a régebbi írásaimat, képeimet

Visszahozok egy képet, mert folytonosan visszatérő emlék bújik mögé. Emlék a kortalan, szilárd, hasznos fáról és a sokszor haszontalan pergő-futó homokról. Az egyik erősen kapaszkodik az emlékezetben, terebélyes gyökérzete újra meg újra hajtásokat növeszt, a másikat sokszor hagyom, hogy tovafusson..fájó realitás... Nem is olyan régen álmodtam egy házról. Tudom, hogy az emlékeimbe elraktároztam már sok évvel ezelőtt, mert a valóságban is elgondolkoztatott és annyi örömet okozott. Long Islandon, amikor a

sziget közepét átszelő autósztrádán mentem mind keletebbre a sziget déli csücske felé, akkor hirtelen egy kis erdei útra tértem a 27-esről lefelé, Northfork irányába, mert messziről megláttam egy szürkére kopott faházat. Cutchogue település egy régi indián falu közelében szürkéllett. A ház előtt egy szintén fából készült táblán öles betűkkel hirdették, hogy ez egy műemlékház, mégpedig a 17. századból származik. Megdöböntem, hogy ennyi évszázad alatt csak a fa szürkült meg, pici ablakok, lap lapra csusszan az oldalától a tetejéig, mintha cserép ölelkezne a másikba, de ez bizony fa. Újra be a kocsiba, és irány Southhampton, a csinos óceán-menti Hampton bay fővárosa felé.. Ott a közelben állítólag egy szintén 17. századi templom áll. Picinyke, talán ha 20 emberre méretezték, hiszen akkortájt egy templom szolgálta az Urat és a farm több generációját, hogy ők is szolgálják az Urat és egymást. Ahogy körötte a temető is kiszolgált vagy 5-6 generációt.. Csupa Randall nevű nyugodott benne. Minden volt a fatemplomban: harmónium, oltár, egy parányi kórus, és fapadozat. A padló kopott, a vagy 2-3 évszázadnyi fahajszálerekben bújt meg a 2-3 évszázadnyi por. Törtem a fejem, vajon milyen fa lehet ennyire időt álló, hiszen sehol egy repedés nem volt a pallóban. Sem kinn sem benn, sem fenn, sem lenn. Jól szolgált a fa. Lassan 400 éve a szű sem rágja, csak az idő koptatja. Aztán eszembe jutott fatornyos Tolna megyei hazám egyik kisvárosának háza. Homokvárnak hívják. 35-40 évvel ezelőtt épült, egy szocialista büszkeség.

Mára már évek óta aládúcolt, emeletes csodává vált, lezuhant vakolat, karnyi törmelékek a cementemlékü homokból peregnek alá. Garzonlakások vannak benne, és észak-déli irányultságában a piciny lakásokban 3 ajtó egymással szemben, utcától utcáig visz a huzat, ha a háromból kettőt kinyitasz. Homokvár, mert nincs cement a téglák között. Kilopták a szocialista munka hősei. Nem tudom, hány évre építették. Talán már lejárt a szavatossága régen. Viszi a szél a homokot belőle. Az ajtófélfánál kilátok a kék égre, szélkiáltó vagyok magam is. Oh, be szomorú látvány! Az a faház 1649-ben épült. Áll és dacol az idővel. A másik 35-40 éve épült. Bizony mindkét ház magán viseli a történelmet és az építési morált a maga történelmében és történetében. Jó volt álomban újra találkozni a fából készülttel. Erős várat álmodjunk, ne homokvárakat!

Leljünk szép élő bokrokat, fákat minden ház köré. Dúcnak és valamilyen támasznak is biztosan hasznára válnak.

A fa igen. A homok nem.

*

Hit

Kedves Olvasó!

Ne gondold, hogy téríteni szeretnék, ha nem vagy hívő! De egy picit talán csak elgondolkodtató, hogy az nem is igaz, hogy a nem hívő

valahol ne lenne hívő! Ha hit van és mindenki valamiben hisz, akkor ez egy hitregimentnyi erő, amivel sok-sok ember rendelkezik! Jut eszembe mindez azért, mert soha nem jöttek olyan HANGOS aktualitású dörömböléssel gondolatok a hit remélt erejéről, mint éppen mostanában. Csakis hitünk ereje, de feneketlen mélysége és éteri áthatolása csillapíthatja ezt a zajt. Minden jóakarátú embernek most kellene építenie és épülnie, összekapaszkodnia és főleg elgondolkoznia, hogy most egy eddig teljesen ismeretlen baj leselkedik ránk! Olyan ismeretlen kórképpel állunk szembe, amire az európai tapasztalatok alapján emberemlékezet óta nem, legfeljebb a történelem réges-rég múltjában, több száz évvel ezelőtt volt utoljára példa. Nem volt szükség gyógymódra hangolódunk tatáron és törökön kívül, természetes úton ment minden a történelem során. A sokgenerációs tapasztalatok és a kezelési módok a különleges, ismeretlen betegségre jószerével el is apadtak ezért, nem is aktualizálódtak sem az emberi elmében, sem a lelkekben, sem a viselkedési formákban, sem a forró szurkot állandóan öntögetni kellő tettekben. Győzedelmeskedett a mifajta gyaurságunk, a mi hitünk. Az új gyógyszert a kezelhetetlen ismeretlenre tehát most újonnan fel kell fedezni. Erre az egyetlen létező hatóanyag - valamiféle KÖZÖS hit. HIT abban, hogy ami működött kettőezer évig, annak továbbra is működni kell, még ha gyaurság is másutt a megnevezése.

Születünk, fejlődünk, növekszünk, szaporodunk. Szűkebb és tágabb világ ölel körül bennünket, az ébrényi állapottól a tudatos gondolkodásúvá fejlődő, egyebekben a keresztény hitet is magáénak valló embereket. A kétezer év, amire visszatekintünk, nagy történelmet rajzolt be mindenütt a világban. Kétezer év kereszténység, ami egy európai közösséget volt képes teremteni, annak minden nyűgével és gyönyörűségével, igazságtalanságával és hasznával, értékeivel és meg nem értettségével, de mindenkor - ha nem is kimondottan, de tudottan- vezéreszméjével. Az európaisággal. Mert hitet adott hívőnek és nem hívőnek egyaránt, valamiféle biztonságot, egy kiszámítható lelki létet, még ha a történelem a több pólusúság miatt ezt fel is szabdalta, de az egységes, kipróbált, tradicionális európai eszme mégis csak egy táborban tartotta az európai embert. Mert valamiféle közös hit volt/van ebben az európaiságban. Egy évszázad 4- 5 generációt jelent. Tíz évszázad ötven, húsz

évszázad vagy kétezer év pedig már csaknem egyszáz generációt foglal magába. És mi volt a közös ebben a száz generációban? Még egyszer mondom: a hit. Európa ereje. A nem akarózik az Újvilág mindenkinek elmélete, az európai gyökér hite. A keresztényi hit persze tudatosabb, mert szerzett, a jóra, való törekvésre talán jobban formázható, valamivel több van benne, mint a gyökérből hozott általános hitben. Több a visszatartó erő benne, ráragadóbb, tágabb, mélyebb hit. Elkötelezettebb, nem csak olyan, ami spontán kihajt belőled. Jobban nevelhető, művelhető, transzcendentalitása miatt érzékenyebb, egyénibb és bensőségesebb, mint a gyökérhit. Ez egy kapcsolati hit. Hit és hit. Mindkettő értéket teremt, de ez utóbbi, a keresztényi hit a tudatos megéléssel mégis csak másabb, mert benne van az Isten. Évszázadokon át regnált és meghatározó erejű szokássá vált ez a fajta hit. Európai arculatot és több évszázados európai értékrendet adott és szolgált, elmét, eszmét, művészetet, humanizmust, kapcsolatrendszereket csiszolt és tartott fenn. A keresztény hitben az is mélyebben tudatosul, hogy az életet elveszítjük, ezért próbáljuk nem csak megmenteni, de átmenteni is a hitet. Jósággal, szeretettel. Az átmentéssel lesz majd az utódok számára elérhető a gyökérhit mellett a keresztényi hit is, aminek kimondatlanul is küldetése van. Félek, hogy ha felborul e HITEK aránya, vagy akár elvesz akár az egyik, akár a másik hit, megbillen a 2000 éves tapasztalat a megmenthetőre és az átmenthetőre egyaránt, de akkor mi lesz? Ez a két hit egymás szomszédja, Egymagukban oly nagyon hiteltelenek és erőtlének. Tehát gyökértelen, keresztényietlen és a mi értelmezésünkben hitetlen lesz Európa. Kiürül hite nélkül.. pedig hitünk által leszünk azzá, amik vagyunk. Európaiak. AKIBEN PEDIG, MEGHAL A HIT, AZ ELVESZETT. Ne hagyjuk elveszni Európát! Ne hagyjuk elveszni európaiságunkat. Sorsunk lehet elválás külön-külön, de a hitünk legyen találkozás!

2015.